

kakor v slovenskih časopisih in na shodih, odkar imamo novi drž. šolski zakonik. Opozarjamo le na knjižico dr. Gregorja „Stara in nova šola“. Znano pa je tudi, da je koroški kmet, bodisi nemški ali slovenski, po ogromni večini nasprotnik šoli. In pri njem je agitacija za skrajšanje šolskega pouka vedno učinkovala. Nemški svobodomiselnici so se taki agitaciji upirali. Kako je torej prišlo sedaj do preobrata?

Iz povedanega je jasno, da je imel kmetiško množico za seboj le tisti, ki je ožetal skrajšanje šolskega obiska. Posledica je bila, da so napredujaki skoraj v vseh pristnih kmetijskih občinah izgubili mandate, ostali pa se jim majajo. Da si pridobijo zopet vpliv in moč, so udarili sami na nazadnjaško struno. Kaj je nemškimi „fortschrittlerjem“ po mestih in trgih za kmetiško izobrazbo? Prav toliko kakor izvestnim činiteljem v krščanskosocialnih strankah. Kmeta potrebujejo oba le za molzno kravo in za glasove pri volitvah. Mestni in trški sloji itak šolajo svoje otroke v ljudskih šolah kvečjemu do 12 leta, potem pa jih pošljejo v srednje in strokovne šole.

Novi nazadnjaški zakon bo najhuje udaril slovensko prebivalstvo, ki je vičinoma kmetiško. Ker so koroške šole itak kričeča nepravilnost, so se do sedaj v njih le najudarnejši otroci naučili v 6. letih razumevati pouk, ki je nemški. Šele zadnji dve leti, ko se je bil otroški duh razvil, so začeli samostojno misliti in svoje misli polagoma izražati v tujem jeziku, dasi okorno. Razentega je bilo v šolah, kjer so uvedene slovenske ure, mogoče šele v zadnjih dveh letih doseči, da so dobili otroci veselje do slovenske knjige. To vedo potrditi tudi tisti slovenski duhovniki, ki se požrtvovalno trudijo, da nauče pri krščanskem nauku slovenske otroke slovensko čitati. Prva leta se bavi veronauk itak le bolj z ustnim pripovedovanjem. Prav zadnji dve leti pa se je moglo uvesti čitanje slovenskega evangelija.

Z novim zakonom so se našli v objemu nemški napredujaki z nemškimi in slovenskimi krščanskimi socialci v potiskanju nižjih slojev v temo nevednosti. Resnično žalostno, da ne more biti bolj!

Zadnja hrvaška šola na Ogrskem.

Pod tem naslovom objavlja „Hrvatski Pokret“ članek, ki dokazuje postopno padanje hrvaškega življa na Ogrskem. To dejstvo pa je za Hrvate na Ogrskem v resnici katastrofalno. To pomenja, da Hrvatje na Ogrskem v nekoliko desetletjih — izginejo. Iz tega članka priobčujemo podatke. Na Ogrskem obstoji 25 odstotkov nemadarskih šol. In to: 3 in pol milijona Rumunov ima 2439 romunskih šol; 2 milijona Slovakov ima 467 slovaških šol; 2 milijona Nemcev 451 nemških šol; 400.000 Malorusov 66 maloruskih šol; 20.000 reških Italijanov 11 italijanskih šol in 30.000 ogrskih Hrvatov ima samo eno edino hrvaško šolo — zadnjo!

zanikrnosti, vzdihnem: „Ljubi dedek, pozabil sem, odpustite, preveč jo ljubim, zagledal sem se v njene vrline, in Bog mi je priča, da sem pozabil na njeno obleko. Popraviti hočem, ljubi dedek, prosim vas odpuščanja, ne imejte srda name v svoji blagi duši!“ — „Že prav, ko te drugi obiščem, mora biti ta nedostatek v redu, zakaj od skrbnega negovanja tvoje Ma-e je odvisna tvoja sreča in bodočnost ter sreča mlade generacije! Z Bogom!“

In šel je... Meni pa je padla prva grenka kaplja spoznanja v srce.

V bolečinah sramote in kesanja sem tekkel v prvo prodajalnico ter kupil svilnate robe za svojo miljenko. Skrivaj sem ji dal prikriti obleko in niti trpel nisem, da bi se sama oblekla — sam sem ji dal krilce nanjo, jo popel in pogledal, če ji lepo stoji. — Bil sem sicer hipno potolažen, sklenil pa sem že tisti dan, da mora imeti moja miljenka vsak mesec novo obleko. To se tudi vrši do današnjega dne.

Blizal se je konec julija. Živel sem s svojo Ma-o še dokaj srečno in zadovoljno. Dedkov nastop sem deloma že pozabil. Mlada ljubezen je plapolala v najinih srcih. — Lepo rejena je bila moja Ma-a in poleg tega — v blagoslovljenem stanu. Pričakovali smo veslega iznenađenja vsakdan.

In res. Dne 8. julija na dan sv. Kilijana je bilo, ko mi je moja dražestna zaupno povedala, da pričakuje vsak čas trenutka, ko me osreči z očetovstvom. (Dalje.)

To je porazna statistika. Toliko poraznejša, ker ima 100.000 Madjarov na Hrvaškem 70 madjarskih šol.

Te šole so bile odprte pod raznimi madjarskimi režimi, a odpirajo jih tudi sedaj pod vlado Tomašić-Khuenovo. In tega bana podpira s svojo „pasivno rezistenco“ hrvaška „državna pravna opozicija“ — Franko-furtimaši, ki z njimi simpatujejo tudi naši slovenski klerikalci! Enako z enakim!

Naš denarni zavod

Geslo: Kar plodonošno naložim, v pomoč le sebi podarim.

Hranilnica in posojilnica Učiteljskega konvikta v Ljubljani.

registrirana zadruga s omejenim lastvom.

Promet do konca grudna K 367 629-97.

Naznanilo. Kdor želi od zadruga kakih informacij, naj za odgovor priloži 20 li v pošt-nih znamkah. Na prošnje brez vpošiljatve navedenih znamk se ne odgovarja.

Uradne ure: Vsak četrtek od 1/2 2.—1/2 3. popoldne in vsako soboto od 6.—7. zvečer.

Srednješolski vestnik.

**** Ženske kot gimnazijski profesorji v Srbiji.** Srbsko naučno ministrstvo je izdalo naredbo, da se smejo na spodnjih gimnazijah za dečke nameščati tudi učiteljice z vseučiliškimi študijami. To svojo odredbo utemeljuje ministrstvo s tem, da vlada v Srbiji pomanjkanje moških učnih oseb.

**** Ruska gimnazija v Parizu.** V Parizu so otvorili prvi razred ruske gimnazije, ki se polagoma izpopolni v vseh osem razredov. Šolnina je določena na letnih 500 francov. V Parizu živi 50.000 Rusov.

Učiteljski vestnik.

Solidarnosti in stikov je treba!

Celovec, Gorica, Ljubljana, Maribor — ta mesta so kraji, ki jih slovenski narod in slovensko učiteljstvo ne sme izpustiti nikdar izpred oči.

Stokrat in stokrat smo to že poudarjali, pa če bi še tolikokrat, ne bo to stvari v škodo. Saj so to kraji, kjer se izobražuje in vzgojuje slovensko učiteljstvo, saj so to temelji, ki sloni na njih slovensko šolstvo.

In če je morebiti komu vseeno, kakršnokoli prihaja učiteljstvo iz teh vzgojevališč, ne sme biti to vseeno slovenskemu inteligentu, ki se količkaj zaveda, da je od dobrega učiteljstva zavisno dobro šolstvo in od dobrega šolstva takorekoč obstoj naroda. In tu se moramo zopet spominjati besedi in kritike, ki jo je neki objektivni kritik napisal o razmerju slovenske inteligence do učiteljstva. Besede se glase: „Ideja samopomoči, ki je tako močno vzklikla v učiteljskih organizacijah, nam je pa tudi jasen dokaz, da navzlic vsem trditvam učiteljstvo v boju za svoje interese vendar ni našlo v vodilnih krogih naroda zadostne opore, in da tudi ostala inteligenca ne sodeluje z njim v toliki meri, kakor to čujemo v navdušenih, premnogokrat od političkih interesov diktiranih govorih.“

Res je, iz tega broškega spoznanja klije v nas ideja samopomoči, in le v obupu je iskati one gonilne moči, ki jo danes slovensko učiteljstvo nazivlje vztrajnost!

A ne samo slovenske inteligence, tudi slovenskega učiteljstva dolžnost je, da se vedno in vedno obrača tja, odkoder je izšlo in se vedno in vedno opozarja: ni li tam že izvir naše mizerije?

Da, da! Slovensko učiteljstvo je dolžno dajati bodočim generacijam primernih direktiv. Brez primernih migljajev ni lahko dobiti pravih potov.

In ker je naš socialni položaj danes tako zamotan, da ga je že skoraj težko posameznemu učitelju samostojno rešiti, zato je pa še posebej dolžnost že zgodaj se seznanjati z razmerami in položajem!

Naš ideal bi bil, da bi naše učiteljsko dijaštvo pričelo iskati potov za medsebojno zblizanje, ki bi se potom njega resneje in intenzivneje skupno pripravljajo za bodoče stanovsko delo.

Temu delu torej posvečamo in v ta namen odpiramo zopet letos „Učiteljski vestnik“, da vsaj tem-lje pričnemo postavljati za svoje ideale. Marsikomu bodo stanovski migljaji, ki jih smo namenjeni podati, odpirali zavest in oči in, če smemo upati, nam prineso novega življenja.

Skupnosti v postopanju bi bilo potreba pa tudi za študij zagledati, ker potem bi tudi iskali skupnosti in stika za ureničenje pridobljenih idej, da bi se s posameznikom ne razkropile in porazgubile tudi ideje. Hočemo reči, da bi generacije istovrstnega rasečja tudi v bodoče kot učitelji iskale stika in delal-smotreno in skupno.

Če smo se skupno vzgojevali in vzgojili, je naša dolžnost tudi, da skupno delamo v smislu začrtanih potov!

Učiteljski konvikt.

Letnino za l. 1911. so plačali: tov. Julij Slapšak in tov. Angela Troštova iz Vodic; tov. Josip Topolovšek iz Turji pri Hrastniku. Hvala!

Mladinski spisi. Večkrat se čujejo pri-tožbe, da primanjkuje primernih mladinskih spisov. „Društvo za zgradbo učiteljskega konvikta“ si prizadeva, da zamaši to vrzel in je izdalo tri prav lepe knjige, ki so jih spisali naši najboljši mladinski pisatelji: Gangl, Rape in Slapšak. Le škoda, da učiteljstvo premalo stori za razširjanje in razpečevanje te naše mladinske zaloge. Najmanj toliko izvodov vsake teh knjig bi morala imeti vsaka šola, kolikor ima razredov in oddelkov. Ko bi se držal vsak voditelj tega načela, bi bil prvi zvezek vseh treh pisateljev že lahko razprodan. Mlačnost in malobrižnost nekaterih voditeljev je pa kriva, da imamo še več knjig v zalogi, kakor smo jih pa razpečali. Tudi marsikatera družina bi nabavila te knjige svojim otrokom, če bi učiteljstvo ob ugodnih prilikah n. pr. pri roditeljskih sestankih, priporočalo staršem te naše krasne mladinske spise. S takim podrobnim delom bi koristili narodu in konviktu. Torej, le na delo!

Književnost in umetnost.

„Glasbena Matica“ priredi v nedeljo, dne 15. t. m., svoj redni koncert. Na vzpo-redu so tudi skladbe dveh naših tovarišev, in sicer poje pevski zbor „Gl. Matica“ Juva-n-čevega „Pastirja“ in 4 Adamičeve skladbe: „V gozdu“, „Dekletce, podaj mi roko“, „V snegu“, „Petnajst let“. — To je častno za oba skladatelja in za ves stan!

*** Zvonček.** Izšla je prva številka XII. letnika tega našega izbornega mladinskega lista s to prelepo vsebno:

E. Gangl: Materi. Pesem. — 2. F. Zagore: Usmilite se ptičje! Vinjeta. — 3. Ivo Trošt: Učitelj Breznik. Povest. — 4. E. Gangl: Veselo potovanje. Pesem. — 5. Iv. A. Moji zajčki. Opis s podobo. — 6. Fran Košir: Zgodbica o Komarjevem Jurju. Povest. — 7. E. Gangl: Zvezdica. Pesem. — 8. Drag. Humek: Majka pri-roda pripoveduje. Bajka s petimi podobami v barvotisku. — 9. G. S.: Novoletno voščilo. Podoba. — 10. Janko Legat: Novo leto siromakov. Povest. — 11. Milan Dolinar: Kresnice in kralj iz devete dež-le. Slo-venska pravljica. — 12. B. Gasperin: Črno kravo, molzo našo. Podoba v barvotisku. — 13. Peter Stergulca: Otroci pred 4000 leti. Pončni spis. — 14. Puškin-Stergulca: Zlato in jeklo. — 15. Pouk in zabava: E. Zagore: Rebus — Hrvaška. — Najstarejši mož na svetu. — Tri največje knjižnice. — Uglasbeni pesmi. — Kotiček go-spoda Doropoljskega. — V dvanaesto leto (s podobo v barvotisku).

Zvonček je dobil novo sliko na platnicah in nove inicialke, oboje krasno delo našega slikarja Gasparija. Zvonček ima v tej številki tudi originalne risbe tov. K. Humka, tov. B. Gasperina in tov. F. Zagorca. Lepše opremljenega mladinskega lista si ne moremo misliti. Naša mladina bo imela z njim največje veselje. Priporočajte in ši-rite Zvonček!

Co čte slovinská mládež. Tako je naslov članka, ki ga je spisal prof. dr. Lju-devit Pivko in ki so ga v svoji 353. št.v. z dne 24. decembra lanskega leta priobčile „Lidové Noviny“, največji in najugl-dnejši češki dnevnik na Moravskem. — Pivkov članek je informativnega značaja. Govori o po-četku naše mladinske literature, o njenem na-predku in razvoju ter slika njeno današnje stanje. Članek je pisan jedrnat in pregledno ter imenuje vse ugledejše naše mladinske pi-satelje in njihova dela. Dr. Pivko objavlja tudi dva prevoda, in sicer Palnakovo „Jezó malih“ in Črnejevo „Ludovickovega konja“, oba spisa iz „Zvončka“. Prof. Pivku moramo biti hval-sežni, da je seznanil češko javnost z našo mla-dinsko književnostjo. Utegnemo celo ušakati, da se začne tamkaj bolj zanimati zanjo, nego se zanima zanjo pri nas takozvana inteligenca. Čehi že vedo, kaj pomeni otroku knjiga, zato pa imajo bodočnost. GL.

Politiški pregled.

*** Rekonstrukcija kabineta.** Ministrski predsednik baron Bienerth je predložil cesarju listo novega kabineta, ki jo je cesar sprejel. Novo ministrstvo je sestavljeno tako-le: mini-strski predsednik baron Bienerth; minist-r za notranje zadeve grof Wickenburg; naučni mi-nister grof Stürgkh; justični minister dr. Hoebenburger; finančni minister dr. Robert Maier; minister za javna dela češki birokrat Marek; poljed-lski minister baron Wiedmann; domobranski minister Georgi; železniški mi-nister Poljak Glombinski in poljski minister kraljan grof Zaleski. Mesto češkega in nem-škega ministra krajana je ostalo nezas-deno. Novo ministrstvo je skrajno birokratsko, reak-cionarno in nemško. Splošno sodijo, da mu je določeno le kratko življenje.

*** Avstrijski državni zbor je sklican** k prvi saji na torek, dne 17. t. m. Na dnev-nem redu bodo vladne predloge glede prora-čunskega provizorija za leto 1911 in agnosci-ranje dosedaj še neagnosciranih oporekanih državnoborskih mandatov.

Kranjske vesti.

—r— **Iz šolske službe.** Namesto vpo-kojenega višjega rudarskega svetnika Josipa Koršića je imenovan za krajnega šolskega nad-zornika obeh c. kr. rudarskih šol v Idriji višji upravitelj Franc Bouška.

—r— **V osmi činovni razred** je po-maknjen Ivan Krulc, c. kr. vadniški učitelj v Ljubljani.

Štajerske vesti.

—š— **Na Muti** smo priredili na Štefa-novo v poslopiju družbine šole veselico, ki je napolnila prostorno dvorano do zadnjega ko-tička. Opazili smo pri tej prireditvi mnogo do-mačinov in okoličanov, ki so bili prvokrat na slovenski veselici, pa gotovo niso bili tudi zad-njikat. Začetkom je govoril nadučitelj Hren v poljudnem govoru o važnosti ljudskega štetja. Ko je omenil, da je bilo pri zadnjem ljudskem štetju blizu 1000 Nemcev in le 129 Slovencev, se je oglašil star in ugleden mož, češ, da on ne pozna na Muti niti deset pravih Nemcev.

—š— **Štajerski deželni šolski svet** je dovolil ustanovitev nemškega otroškega vrtea po Schulvereinu v Vojnku, tako poročajo nemški listi. Ali je ta otroški vrtec, ki ga obiskuje sicer samo deseterica povrh še slovenskih otrok, doslej obstojal brez oblastnega dovoljenja?

—š— **Učni tečaj za učiteljstvo.** Me-seca marca se vrši na moškem in ženskem učiteljskem v Gradcu po en tritedenski učni tečaj za dotične učitelje, oziroma učiteljice, ki se hočejo izvežebati za poučevanje slaboumnih. Udeležbo je treba naznaniti do 15. januarja okrajnim šolskim svetom.

Goriške vesti.

—g— **Goriški laški visokošolci** pri-rejajo po celi Furlaniji shode, na katerih go-vorijo o laškem vseučiliškem vprašanju; spre-jemajo na shodih resolucije, v katerih zahte-vajo laško vseučilišče v Trstu. Laški klerikalni lis „L' Eco“ pristiha te shode uspehom laške klerikalne stranke ter piše, kakor da bi pri-re-jali one shode laški klerikalni visokošolci, o katerih pa do zadnjega časa nismo nič slišali na Goriškem.

Tržaške vesti.

—t— **Koliko je vredna obljuba av-strijskega naučnega ministra?** Našim čita-teljem je znano, da je minister Stürgkh v svojem govoru na interpelacijo dr. Rybšara slovesno izjavil, da bi s 1. januarjem 1911 na državni dekliški šoli v Trstu nameščena stalna podučiteljica za neobvezni slovenski pouk. Da-nes je trinajsti dan januarja 1911, a o novi slovenski učiteljici ni ne sluha ne duha, dasi je bilo mesto razpisano z nastopnim rokom 1. jan. 1911 in je dotični strošek v proračunu zagotovljen. Porečejo sicer na tržaškem namest-ništvu, da smo siti, ker vedno tožimo, a go-spoda naj ne pozabijo, da ne dele miloščine, ampak da bi morali vršiti dolžnost. Ali smo morda na Turškem za Abdul Hamida? Kakor kažejo dejanja — smo!

Iz slovanskih pokrajin.

O Češki vsesokolski zlet bo leta 1912. v Pragi; tega leta bo tudi petdesetletnica usta-novitve prvega češkega sokolskega društva. Ta zlet bo obenem tudi I. vseslov. sokol. kongres. Na vsesokolski zlet, ki bo po bogatosti pro-grama, po številu udeležnikov prekašal vse do-seđanje zlete, se Čehi že marljivo pripravljajo. — „Česká obec sokolská“ je štela 1909. leta 842 društev s 85.424 člani in članicami. Isto leto so ustanovili 44 novih čeških Sokolov s 7224 člani. Od tega pripada na Moravsko, torej ravno na najbolj klerikalno deželo, skoro 50%.

Razgled po šolskem svetu.

— 300.000 kron Češki Matič Šolski je zapustil železniški nadzornik Ladislav Kuchynka.

— **Ruska reakcija na visokih šolah.** Leta 1905. so dobile ruske visoke šole avto-nomijo. To pa ni všeč nekaterim ruskim re-akcionarnim profesorjem. Te dni so imeli ti profesorji v Peterburgu zborovanje, kjer so se posvetovali o situaciji na visokih šolah. Dejali so, da je življenje na visokih šolah preveč svo-bodno in da je treba avtonomijo iz l. 1905. odpraviti. Prepovedati je treba vse dijaške, tudi znanstvene organizacije. Dijadi morajo sploh biti pod najstrožjim nadzorstvom. Tudi na to bo treba skrbneje paziti, kdo bo ime-novan za profesorja na visoko šolo. Ministrski predsednik Stolypin je po zborovanju profe-